

การดูแลผู้ป่วยใส่สายสวนปัสสาวะ อย่างถูกวิธี

สำหรับผู้ป่วยที่มีการใส่สายสวนปัสสาวะหรือคาสายสวนปัสสาวะนั้น เกิดจากการที่ผู้ป่วยไม่สามารถขับถ่ายปัสสาวะได้ตามปกติ หรือมีปัญหาในการขับปัสสาวะ ยกตัวอย่างเช่น ผู้ป่วยเป็นโรคที่เกี่ยวข้องกับระบบทางเดินปัสสาวะ ผู้ป่วยติดเตียงที่ไม่รู้สึกตัวหรือไม่สามารถลุกมาทำธุระส่วนตัวเองได้ หรือผู้ป่วยหลังการผ่าตัดที่ต้องมีการใส่สายสวนปัสสาวะเพื่อประเมินการทำงานของไต เป็นต้น จึงต้องมีการใส่สายสวนปัสสาวะ ซึ่งเป็นการสอดใส่สายสวนปัสสาวะที่ปลอดเชื้อเข้าไปคาอยู่ในกระเพาะปัสสาวะผ่านทางรูเปิดของท่อปัสสาวะ เพื่อให้ปัสสาวะไหลออกจากกระเพาะปัสสาวะ ลงสู่ถุงปัสสาวะที่เป็นระบบปิด

อันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้กับผู้ป่วยจากการคาสายสวนปัสสาวะ

- การใส่สายสวนปัสสาวะซึ่งเป็นสิ่งแปลกปลอมเข้าไปในร่างกายอาจทำให้เกิดการระคายเคือง เกิดอาการเจ็บหรือปวดระบบทางเดินปัสสาวะหรือบริเวณใต้สะดือได้
- การใส่สายสวนปัสสาวะจะทำให้การเคลื่อนไหวของผู้ป่วยทำได้อย่างจำกัด เพราะต้องระวังการไปกดทับสายสวนฯ จึงอาจทำให้ผู้ป่วยรู้สึกไม่สบายตัว อ่อนล้า และอ่อนเพลีย
- สายสวนปัสสาวะอาจเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เชื้อโรคจากภายนอกผ่านเข้าสู่ร่างกาย และทำให้ผู้ป่วยเกิดการติดเชื้อในกระแสเลือดได้

การดูแลผู้ป่วยใส่สายสวนปัสสาวะ

ในการดูแลตัวผู้ป่วยและการดูแลสายสวนปัสสาวะเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง เพราะสำหรับผู้ป่วยที่มี การใส่สายสวนปัสสาวะจะต้องระมัดระวังในการป้องกันไม่ให้เกิดการอุดตันของสายสวนปัสสาวะ และใน ขณะเดียวกันก็ต้องดูแลไม่ให้เกิดการติดเชื้อขึ้นในระบบทางเดินปัสสาวะอีกด้วย ดังนั้นผู้ป่วยที่มีการคาสาย ปัสสาวะหรือผู้ที่มีความจำเป็นต้องดูแลผู้ป่วยใส่สายสวนปัสสาวะต้องปฏิบัติตามคำแนะนำต่อไปนี้อย่าง เคร่งครัด

1. **ต้องไม่** ลืมนำมือทุกครั้งก่อนและหลังการดูแลทำความสะอาดหรือการไปสัมผัสสายสวนปัสสาวะ
ถูกรองรับปัสสาวะ และสวมใส่ถุงมือทุกครั้งเมื่อต้องมีการสัมผัสปัสสาวะของผู้ป่วย
2. สำหรับการยึดตรงสายสวนปัสสาวะ ในผู้ชายควรยึดตรงสายไว้ให้เหนือขาหนีบ ส่วนในผู้หญิงให้ยึด ตรงไว้บริเวณหน้าขา โดยการยึดตรงจะทำให้พลาสติกยึดสายสวนให้ติดกับผิวหนัง และต้องระวังไม่ให้ สายตึงจนเกินไป
3. ให้ผู้ป่วยดื่มน้ำสะอาดประมาณวันละ 2,500-3,000 มิลลิตร (ยกเว้นในกรณีที่ผู้ป่วยต้องมีการจำกัด ปริมาณน้ำที่ได้รับ) และงดดื่มชา กาแฟ และน้ำอัดลม เพราะน้ำเหล่านี้มีส่วนประกอบของคาเฟอีน และมีฤทธิ์ขับปัสสาวะ
4. ดูแลให้สายสวนปัสสาวะและถุงใส่ปัสสาวะอยู่ในระบบปิดตลอดเวลา ต้องไม่ให้มีรอยแตก และการ รั่วซึม เพื่อป้องกันเชื้อโรคเข้าสู่ร่างกาย
5. ดูแลให้ถุงปัสสาวะอยู่ต่ำกว่ากระเพาะปัสสาวะตลอดเวลาและถุงห้ามสัมผัสกับพื้น รวมถึงเมื่อมีการ ถ่ายปัสสาวะออกจากถุงห้ามให้ปลายท่อสัมผัสกับปากขวดหรือภาชนะที่รองรับปัสสาวะเด็ดขาด
6. ดูแลให้ปัสสาวะไหลดี โดยระวังไม่ให้สายสวนปัสสาวะ บิด พับงอ และบีบรัดสายสวนเป็นระยะๆ เพื่อ ป้องกันไม่ให้เกิดก้อนหรือลิ่มเลือดอุดตันอยู่ภายในสายยาง โดยใช้มือข้างหนึ่งจับสายยางให้อยู่กับที่ ขณะที่มืออีกข้างบีบรัดสายยางออกจากตัวผู้ป่วย
7. เทน้ำปัสสาวะทิ้งเมื่อมีปริมาณราว 1,000 ซีซี หรือทุก ๆ 3 ชั่วโมงหรือมีปริมาณ 3 ใน 4 ของถุงเพื่อให้ น้ำปัสสาวะไหลได้สะดวกและไม่ไหลย้อนกลับ โดยในการเทน้ำปัสสาวะ มีขั้นตอนดังนี้
 - ล้างมือให้สะอาดหรือล้างมือแล้วใส่ถุงมือที่สะอาด
 - ใช้ผ้าเช็ดทำความสะอาดบริเวณปลายท่อของถุงเก็บปัสสาวะ
 - เทน้ำปัสสาวะลงในภาชนะที่เตรียมไว้

- ใช้สำลีชุบแอลกอฮอล์ 70% แล้วเช็ดตรงบริเวณปลายท่อของถุงเก็บปัสสาวะอีกครั้งก่อนปิดปลายท่อ
 - ล้างมือให้สะอาดทุกครั้งหลังทำ
8. ทำความสะอาดรอบรูเปิดท่อปัสสาวะและบริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ด้วยสบู่และน้ำสะอาด ซับให้แห้งด้วยผ้า สะอาดอย่างน้อยวันละ 2 ครั้ง หรือเมื่อเปื้อนสกปรก
 9. เปลี่ยนสายสวนปัสสาวะใหม่ทุก ๆ 2 สัปดาห์-1 เดือน ที่โรงพยาบาลใกล้บ้าน ส่วนถุงปัสสาวะให้เปลี่ยนเมื่อเริ่มสังเกตเห็นว่าถุงเริ่มสกปรก

ภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นจากการใส่สายสวนปัสสาวะ

ภาวะแทรกซ้อนและผลข้างเคียงที่อาจเกิดขึ้นเมื่อใส่สายสวนฯ เพื่อระบายปัสสาวะเป็นระยะเวลานาน คือ เกิดการติดเชื้อในระบบทางเดินปัสสาวะ โดยมีอาการที่สังเกตได้เหล่านี้

1. มีไข้
2. ปัสสาวะมีสีขุ่นหรือมีการตกตะกอน
3. ปัสสาวะมีกลิ่นฉุนผิดปกติ
4. อาจมีปัสสาวะเป็นเลือดร่วมด้วย

และนอกจากนี้ผู้ป่วยอาจเกิดอาการระคายเคืองจากการดึงรั้งของสายสวนปัสสาวะทำให้เกิดอาการเจ็บและปวดบริเวณที่มีการเดินสายสวนปัสสาวะและอาจมีเลือดผสมปัสสาวะด้วยก็ได้ หากมีอาการเหล่านี้ควรรีบไปพบแพทย์โดยทันทีเพื่อประเมินอาการและทำการรักษา